

Hospodářské a sociální dějiny

Cíl předmětu:

Cílem kurzu je představit klíčová témata z hospodářských a sociálních dějin českých zemí od středověku po 20. století, která jsou prezentována v kontextu vývoje Evropy, resp. světa.

Úvod a organizační informace:

Výuka je realizována pěti vyučujícími chronologicky od středověku po 20. století v blokové podobě. Součástí jednotlivého bloku je prezenční výuka v rozsahu dvou až čtyř hodin, v jejímž rámci jsou představeny studentům základní kontury jednotlivých témat. Druhou součástí bloku je online výuka seminárního typu v rozsahu jedné až dvou schůzek, na kterých je formou diskuse analyzována studijní literatura. Po absolvování předmětu bude student schopen definovat, pochopit a vysvětlit specifika hospodářských a sociálních poměrů českých zemí v uvedeném období v celé jejich šíři a komplexnosti. K úspěšnému absolvování předmětu je nutná minimálně 90% účast ve výuce, dostatečně kvalitní domácí příprava na online výuku a úspěšné zvládnutí písemného testu (tj. z celkových 40 bodů získat alespoň 24). Předpokládaná časová náročnost kurzu (výuka, domácí příprava, studium literatury a test) je asi 120 hodin.

Blok 1 Hospodářské a sociální dějiny středověku:

Knížecí období 10. až 12. století

Kolonizace

Města

Blok 2 Hospodářské a sociální dějiny raného novověku:

Hospodářské a sociální změny v 16. století

Řemeslná výroba a protoindustrializace

Příklad online výuky v bloku:

text ke studiu: Protoindustrializace Nekvapil-Jirásková viz

<https://is.muni.cz/auth/el/phil/jaro2024/HIAKb125/um/>

Otázky k analýze textu:

1. Kdy se v historiografii poprvé objevil termín protoindustrializace a kdo je jeho autorem? Na kterém historickém území byl proces protoindustrializace nejdříve zkoumán?
2. Jak se v průběhu posledních padesáti let proměnila obsahová náplň pojmu protoindustrializace?
3. Jakými směry se mohly vyvinout jednotlivé protoindustriální regiony podle göttingenských badatelů?

4. Je koncept protoindustrializace nosný i v současné historiografii? Pokud ano, doložte na příkladech toto konstatování.

Samostatný úkol: Na základě prostudovaného textu a další studijní literatury přibližte protoindustrializaci v českých zemích.

Průběžně budou odpovědi/úkol vyhodnoceny komentářem vyučujícího, diskusí, popřípadě hodnocením studentů navzájem.

Blok 3 Hospodářské a sociální dějiny 19. století:

Průmyslová revoluce a zemědělství

Železnice a navazující průmyslová odvětví

Sociální otázka konce 18. a v 19. století

Příklad obsahu přednášky k bloku 3 a 4: Hospodářství a společnost českých zemí 1815–1938 viz <https://is.muni.cz/auth/el/phil/jaro2024/HIAKb125/um/>

Blok 4 Hospodářské a sociální dějiny 20. století:

Podnikatelé a dělníci: sociální a kulturní profil

Vývoj trhu práce 1880-1938

Ekonomická aktivita obecních samospráv 1849-1938

Transformace tradiční ekonomiky na kapitalistické hospodářství a dějiny půdy.

Forma celkového vyhodnocení plnění úkolů:

Průběžné plnění úkolů v seminární části výuky bude vyhodnocováno v rámci diskusí nad zadanými studijními texty. Celkové zhodnocení bude formou kolokvia, v němž klíčovou roli sehrává úspěšné zvládnutí písemného testu (pravidla viz Úvod a organizační informace).

Povinné informační zdroje a materiály ke studiu:

Myška, Milan: Proto-Industrialisierung in Böhmen, Mähren und Schlesien. In: Cerman, M. – Ogilvie, S. C.: Protoindustrialisierung in Europa. Industrielle Produktion vor dem Fabrikszeitalter. Wien: Verlag für Gesellschaft 1994, S. 177-191. ISBN 3851151992

JINDRA, Zdeněk a Ivan JAKUBEC. *Hospodářský vzestup českých zemí od poloviny 18. století do konce monarchie*. Druhé, přepracované vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, 524 stran. ISBN 9788024629452.

HLAVAČKA, Milan. *České země v 19. století: proměny společnosti v moderní době*. Praha: Historický ústav, 2014, 478 s. ISBN 9788072862191.

CERMAN, Markus. *Villagers and lords in Eastern Europe, 1300-1800*. 1st pub. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2012, xvii, 155. ISBN 9780230004603.

MYŠKA, Milan. *Problémy a metody hospodářských dějin: metodické problémy studia dějin sekundárního sektoru*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010, 252 s. ISBN 9788073687519.

JANÁK, Jan. *Dějiny Moravy 3/1*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1999, 321 s. ISBN 8085048892.